

Nro. 5.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMEBŐL.

*Költ Bétsben Kedden Juliusnak 16-ik napján,
1799-ik esztendőben.*

B é t s.

Most nem *Extrablatt*, hanem tsakugyan a' Fő Hadi Cancellariáról, a' következő hadi tudósítás, jött-ki az Udvari Ujjságban: — „

„A' mint az *Olofz* országban lévő táboroktól érkezett tudósítások szollanak, a' Gen. *Moreau*' vezérlése alatt lévő ellenséges seregeknek nagyobb része, *Ultri*, *Vado*, *Savona* és *Loano* között telepedett meg. A' hegyekenn tsak vigyázó csoportokat tart az ellenség. A' *Bochetta* és *Seravalle* között, Gen. *Colli* szállott-meg néhány ezer emberből álló Frantzia csoporttal; sántzokkal körül vétetett táborban fekszik. *Genua* városában semmi Frantzia őrző sereg nintsen: hanem fegyverbe öltözködve lévő városi nép teszi

a' szolgálatot, 's szorgalmasan vigyáz, hogy ne járkáljanak bé Frantziák.

„A' Gen. Melastól érkezett hir-adások szerint, a' Genuai és Savonai tenger-öblökben, számos Angliai hadakozó hajók keringenek.

„A' Cuneo várában lévő ellenséges őrző sereg, Jun. 28. dikánn 600 emberrel egy ki-ütést próbált, és a' közel fekvő helységekből egy kevés vágó-marhát el kapott: hanem a' fegyverbe-öltözve lévő néptől, a' további elő-nyomulásban meg-akadályoztatott, és ismét vízfíza nyomtatott.

„Az *Alessandria* és *Mantua* váraik' vivásához való készülétek, a' miéink részéről hathatósan tétettetnek.

„Gen *Macdonald* egészen a' tenger-partok felé vontá-el magát, kétség-kivül azért, mint látszik, hogy hajókra üljön: *Florenziát* és *Pistoját* is oda hagyta; a' hol az egész nép támodásban vagyon a' Frantziák ellen. Hogy ilyen környülállások között magában *Florenzia* várossában is minden rendeletlenségek el-kerültethessenek, egy *Toskánai* Deputatziónak kerésére el-küldötte Gen. *Klenau* a' *Jagerek'* Obersterét *d'Asprét* előre *Florenzia* felé, az után pedig a' *Nauendorf'* Huszár Regementjének is egy *Swadronját*, az *Oderflieutenant Kerekes'* vezérlése alatt, néki utánna küldötte.

* * *

„*Károly* Fő Hertzegtől az a' tudósítás érkezett a' F. M. Lieutenánt *Staray'* seregénél folyó környülállásokról, hogy a' közelébbbről, *Meerfeld* és *Görger* Generálisainktól tétetett probának alkalmatosságával, az ellenségnek holtakból és sebellekből való vesztese, 1000 embernél bizonyosan több volt a' 350 fogjokat ide nem számlálva. A' mi vesztesünk ellenben,

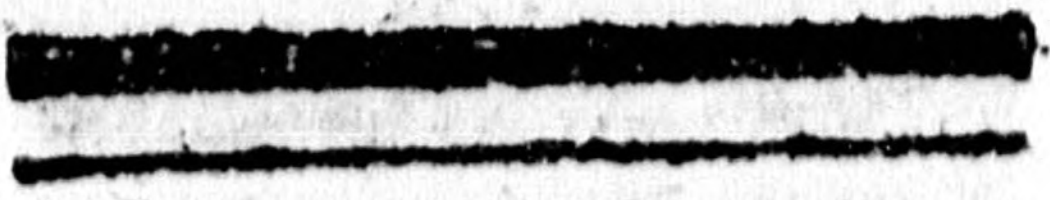
holtjainkat és sebeseinket együve számlálván, csak 250 emberekből állott.

„Az olta, a' *Meerfeld* Ulánus Regementjébéli Hadnagy *Scheibler*, a' ki *Offenburg*nak vidékeire küldetett vólt ki, alkalmatosságot talált arra, hogy egy recognoscerozó ellenséges tsoportra ütvén, 2 tisztet, 20 köz embereket, és 9 lovakat, el-fogjon.

Frantzia Ország.

Director *Gohier*, Jun. 18-dikánn a' Directoriumba való bé.lépésekor ilyen beszédet tartott:

„Hazafi Directorok! En azok által, a' ki a' Nemzet' akarátjának birtokában vagynak, a' Directoriumba rendeltetvén, reszketve vetem szememet a' reám bizatott kötelellegeknek egész térségire. A' Respublikai Országglás-formának, a' törvények' fiető bé.tölttetése által lejendő meg-erössittetése; a' kereskedésnek oltalmaztása; a' mesterségeknek elő-mozditása; minden izivekben a' haza' és a' virtus' szeretetének újánton való fel-gerjesztése; a' köz hajlandóság-nak a' ragadozás' állandó el nyomása által való fel-elevenittése, 's-az egyenellég' és igallágos-ság' uralkodásának meg fundálása; a' Respublikánusoknak azon gyilkoló pallasoktól való meg-mentése; a' melyet az ellenségek, a' gyilkosoknak külömb-külobb Departamentomjainkban kezeik-be adtanak; a' minden, már igen is régen egymástól meg-hasonlott, Hazafiaknak egyesítése; a' Törvényhozó Tanátsok' akarátjának és bá-torságának fel-segillése; hogy ök a' Constitutio-hoz való ujj hódolás által, az azzal való szabad és határok közzé nem szoritott élhetes iránt minden Frantziákat bizonyosokká tégyenek; a' mi derék katonáinknak fel-buzditása, az ö gyöze-delmeiknek előre való ki-dolgozása, az ö triumphuszaiknak mind azon ezözök által való meg-fundálása, a' mely eszközöknek tfak egy hatha-

tós Országgló-szék birtokokban vagyon; a' vitézségnek meg-jutalmaztatása; az árulóknak és a' pazérlóknak meg-büntettetése, a' Nagy Nemzetnek a' maga tzéljára való vezérlése; egy szóval, 30 millió szabad és nagy szívű Hazafiak' szereptséjének meg-szerzése: ez az a' hosszú pályafutásnak útja, a' mely az én szemeim előtt ki-nyilt, ezek azok a' törekedések, a' melyekben nékem, véletek osztoznom kell.,,

A' finum nézésű Párisiak, a' kik, hogy el ne késsenek, a' vissza állott nyomtatás-béli szabadsággal, nem késedelmeznek, ebben a' *Gohier*' beszédjében is találtak éles ki-botsátkozásokra való alkalmatosságot: Azt mondják t. i. néki, hogy előttök igen kedvetlen képit irta-le *Gohier* a' Frantzia Respublika' állapotjának, ha t. i. az ő előtte ki nyilt pályafutásban ily fok meg-jobbitani való dolgok találtakatnak.

Még egy más példája a' mostani *Párisi* hangnak: — Midön Generál *Jourdán* azt a' beszédet, a' melyet közelébről az Öt-százak Tanácsában el mondott, és a' mellynek egy része a' mi múlt posta napi Ujjságunkban is olvastatott, ilyen szavakkal rekesztette volna bé: *Ezen eszközök által nem soká 600 ezer embereink lesznek fegyverben. Akkór pedig, ha a' haza veszedelemre jutánd, in massa fel kell állani a' nemzetnek, hogy a' Coálitus Hatalmasságokat semmivé tegye* — ezen szavakra ilyen meg-jegyzés olvasatott a' *Párisi* utzákon ki-függesztetve: *Meg kell kérdezni Sieyestől, hogy hát az mikor fog a' Nagy Nemzetnek meg engedtetni, hogy egy Constituzionális Király alatt, in massa ismét leülhessen?*

Páris, 1 Jul. —

Az Öt-százak' Tanácsa titkos Commissiót tartott közelébről, melyben a' Külső Ministernek

Perigordnak egy tudósítása olvastatott fel. Frantzia országnak a' több Europai Országokhoz képest való mostani állapotját rajzolja le benne a' Minister. A' foglalatja az ő tudósításának még eddig nem tudatik mi volt légyen: hanem mondják, hogy nagy *sensatiót* okozott.

Ezen Öt-százak' Tanátsa azt adatta egy Követség által tudtára a' mostani Directoriumnak, hogy nem hagyja helybe, és semmivé télzi azt a' kereskedési kötést, a' melyet az előbbeni Directorok a' Helvétziai Respublika' Directoriumával a' minap készítettének.

Cayennéből azt irták *Párisba*, hogy az oda küldetett számkivettetett nevezetes Frantziák közül, a' kik onnét Angliába el nem szöktének volt, sokak meghaltak, u, m: *Aubergeon-Murinais, Bourdon, Trouçon. Ducodray, Bertholet-la-Vilhernois, Brothier, és Rovere.*

Grenobleben, közelébről hadi ítélő szék' elibe állittatnak *Duhesme* és *Rey* Divisions-Generálisok, így szintén *Bonamy, Broussier,* és *Dufraisse* Brigadérosok. Az *Olofz* országi fő vezérnek megparantsoltatott, hogy organizálja azt a' Tribunált, a' melynek elibe fognak állittatni.

Egy Frantzia ujjságból olvassuk, hogy Feldmarschall *Suwarow* ekként tudósította volna Gen. *Moreaut*: „Ugy esett értésére, hogy a' Frantzia táborához Emigránsok is estek volna fogságra: melyhez képpelt ha az Emigránsokról szóló Decretom ő rajtok is exequaltatódna, ugy ő, (*Suwarow*) is kéntelen lenne hasonló módra traktálni a' hozzá fogságra esett Respublikánus Frantziákat.

Jun. 27-dikénn meg érkezett a' Directoriumtól az ország' állapotját le-író második felelet

is az Öt-százak' Tanácsába. *Texier Olivier*, a' Secretarius, kezében tartván az irást, jelentette, hogy azt titkos ülésben kellene fel-olvastatni. — *Bonaparte Lucian* így szollott: — „Ha az az irás, Diplomatikai matériákat foglalna magába, ugy titkos ülés kívántatna fel-olvasására: hanem, ha csak az a' felelet vagyon benne az ország állapotjáról, a' melyet a' Directorium a' maga előbbeni feleletében megígért volt, így már nem szükség néki a' titkos Commissió, mert szükség, hogy a' nép is tudja meg a' maga valóságos állapotját., — *Portier* fel-kiáltott, hogy: igen, de a' Directorium azt jelentette vólt az első Feleletében, hogy a' másodikban oly dolgokat fog velünk közleni, a' mellyek titkot kívánnak. — Egy más tag fel-kiáltott ismét: — „A' népnek szükség tudni, miben légyen az ő állapota; olvasd a' Követséget!., — A' Secretarius el kezdte az olvasást. Mingyár az elején ezek a' szovak is elő fordultak: — „*A' Republikának sebei méjjenk, &c.*., Sokak ismét csak hamar fel-kiáltottak, hogy titkos ülés kívántatik reá. — Nem, nem! kiáltották ismét mások. — *Gen. Jourdan* fel-szaladván az oraló-székbe. — „Szükség, így szoll, hogy a' nép előtt semmi is el ne titkoltassék az ő állapota felől. A' katonai Commissió meg tette a' maga projectomait, a' melyekből láttatok, mit keljen a' veszélynek el-harítása végett el-követni. Ember kívántatik t. i. és pénz. Hanem, előbb hogy-sem ezt vagy azt kérhetnök, meg kell a' népet a' felől győznünk, hogy szükséges az áldozat. Én azt kívánom tehát, hogy csak haladék nélkül itt közönségesen végig kell olvasni a' Követséget. — A' *Jourdan'* kívánsága meg-állott. A' Directorium' felelete fel-olvasatott. *Jourdan* az után ismét beszélni kezdett, projectálván a' Commissió' nevében: Hogy minden Conscriptusok, azok is, a' kiket az eddig valé törvények még eddig a' katonák között elő nem állítottak, a' szolgálatra mind hi-

vattaffanak-meg, és formáltaffanak Batallionok belőlök; és hogy annak a' költségnek elő-állithatása végett, a' melyet ez az ujj rekrutázás szükségessé tesz, az ország-béli magokat jobban bíró emberek, tartozzanak 100 millió Livrákat a' Státusnak költsön adni. — Az Öt-százak' decretáltak ezen projectomokat. Továbbá azt is decretáltak, hogy már az ő ülések nem *permanens*. — Más nap' a' Vének Tanácsa is decretálta, mind a' Conscriptusokról mind pedig a' 100 millió-ról szolló projectomokat; 's-az után ő is véget vetett egy Decretom által a' permanensségnek.

Az Öt-százak a' néphez egy Proclamatziót intézvén, decretáltak, hogy azt a' fegyveres seregekhez is küldje-el a' Directorium.

Páris, Jul. 3. — „Itt azt akarják tudni, hogy Gen. *Championet* az *Olofz* tábor' fő vezérjévé rendeltetett legyen, 's-hogy a' *Rénusi* tábor a' Gen. *Moreau*' vezérlése alá fogna bízattatni. — A' Frantzia *Theophilantropicusok* kihirdették, hogy ők nem esmérik azt meg, hogy az ő vallásoknak feje, *Lareveillere-Lepaux* lett volna, 's-hogy azért, hogy ő bukott, nékiek is bukniok kellene. — „Némelyek a' *Párisi* levelek között, még ma sem tudnak semmit a' *Bresti* hajós seregnek hol-létéről; mások ellenben azt akarják tudni, hogy ez, és a' Spanyol hajós sereg, 's-még vagy három *Touloni* Linea hajók, magokat öszsze tsatolták legyen.

Helvétzia.

Schafhausen, 1. Jul. — Ennek a' Kántonnak Igazgatói, egy irást intéztek *Hocze Cs.* Királyi Generál és *Crawford* Anglus Követ' nevében a' Kánton' lakossaihoz, melyben meg-hívják őket, hogy meg határozva nyilatkoztassák ki magokat, hogy menyire terjeszkednének ki-régi őseik sül-

sainak oltama végett a' fegyver-fogásban, és mennyiben akarnának a' Glarusi Kanton' lakosainak követői lenni, a' kik önként 400 zant tartották magokat fegyveresen a' Helvétusokból organizáltatandó Legióhoz. Ujjanton bizonyosokká téttetnek, hogy a' Császári Felség semmire egyébire nem törekedik, hanem, hogy Helvetziának, a' függetlenséget, birtokait, és jussait vizsgálja szerezze; és hogy az *Anglus* Király is, a' ki annak a' szabad népnek Fejedelme, a' mely a' Helvétziai néphez két *Seculumok*nak lefolytok alatt minden állapotban valóságos barátsággal viseltetett, ugyan azont akarja: melyhez-képpelt, hogy a' Helvétzia ki-üressedett Kaffához segedelmel viseltessék ő Felsége, ki-nyilatkoztatja a' Király' nevében az *Anglus* Követ *Crawford*, hogy minden *Helvétus* ember, a' ki a' maga házájának meg-szabadítására magát el-szánja, kényeren kívül napjára 12 krajtzár fizetést, és a' tisztek is ehez mérséklett hó-pénzt, fognak kapni. — Intetnek továbbá a' lakosok ezen irásban, hogy, ha az ő szabadságok' 's-boldogságok' vizsgálja szerzése végett, az ő földjeikenn, az idegenek ontják a' magok véreket, ők is ne késedelmezzenek fel-kelni, és a' magok ügyökhöz két kezzel hozzá nyulni, &c."

A' két ellenséges táboroknak fekvéséről így irtak *Schafhausenből* 3. Jul. — „

„*Zürch*' tájjékánn még máig is semmi nevezetes mozdulás nem tétetett a' két ellenséges táborok' fekvésében. A' Császáriak, a' *Limat* és a' *Zürchi* tó megett, a' *Frantziák* pedig a' *Reusz* és a' *Luzernai* tó megett fekszenek. Az ezen két vizek és két tók között fekvő földet, a' két táborok' szélső posztjaik foglalták-el, a' mellyenn közzülök majd egyik majd másik birtöbbit, a' szerint, a' mint jó vagy rossz fordulása által hozzá juthat, vagy velzt, — „A' *Massena*' kordon-

nya *Wallisban Briegnél* kezdődvén, a' *Wetterhorn* és *Brinning* hegyekenn keresztül, *Stancz*, *Lucern*, *Zug*, *Bremgarten*, *Mellingen*, és *Baden* mellett, egész *Helvetzián* keresztül, az *Aar'* vizinek a' *Rénusba* való szakadásáig, nyulik. — *Massena* minden igyekezettel a' *Wallisi* Kántonnak megtársásánn, az *Austriaiak* pedig az ezenn való keresztül ronthatásonn, törekednek.

„Az Ujj *Directorium*, *Montchoissy* nevü *Generál*ist, *Helvétzia'* állapotjának meg vizsgálása végett, el-küldvén, ez már meg-érkezett *Bernába*; és 18 ezer fegyvereseknek *Frantzia* Ország' belső részeiről lejendő oda való érkezésekről is, hirt tett.

Anglia

Minister Pitt, a' ki már 13 esztendőktől fogva nem járt *theatromon*n, közelebről arra vette magát, hogy egy *Pizarró* nevü játékot, a' melyet *Kozebue* irt németül, és *Sheridan* fordított *Anglusra*, meg nézte.

Az *Anglusok* egy időtől fogva a' *Német Comédiákat* nagyon kezdik fordítani. Már az a' munkája is *Anglus* nyelvre fordított *Kozebue*-nek, a' melynek: *Die falsche Schaam*, *Tsalard Szemérmetség*, a' neve. Ezzel együtt ki-nyomtattatott a' *Barnhelmi Minna* is, melyet *Lessing* irt: hanem a' fordításban ilyen titulust adtanak néki: a' *tiszteesség'* iskolája. Az *Isfland Vadászszait*, egy *Plumtre* nevü kis aszszony fordította le. — Az *Angliai* fejer nép, közönségesen a' szép tudományokban, erőssen kezdi mutatni magát. A' *Devonshiri* *Hertzegné* egy *Helvétziai* *Utazást* botsát ki, a' melyhez *Forster* *Erzsébet* készített vagy metszett réz táblákat. A' férjfiak ellenben, tsupán tsak a' *Státus* politikai foglalatosságaira való figyelembe merültek belé. A' szározonn való háboru, a' *Bresti* hajós se-

reg, *Bonaparte*, a' Holláudiába való ujj ki-szál-lás, a' *Tippo Saib* Fejedelemmel való ujj had, &c, ezek és több e'-félék most az ő beszégetéseik-nek 's-gondolataiknak dolgot adó matériák.

Pitt, roszszúl van; terhes hurut jött reá: mely-re nézve azt javasolta a' Doktorra, hogy néhány napok alatt falura menvén, magát a' foglalatossá-goktól tartóztassa-el.

Orosz Ország.

*Mitau*ban a' múlt Jun. 10-dikénn meg-esett *Angoulem* Hertzegnek, *Theresia* Frantzia Her-tzeg Kis asszonyal való házossági özsze-ke-lé-se. A' ceremoniák a' Kastélynak egy nagy pa-lotájában mentenek véghez, a' hól egy virágok-kal fel-ékesített oltár volt készítettve. Az özsze-adást *Cardinalis Montmorency* követte-el, egy igen hathatós beszédet is tartván azonközben. A' *Mitau* béli mind polgár mind katonai Kormá-nyozó, sok Catholikus és minden rendü fő sze-mélyekkel együtt, meg-tisztelték jelen-létekkel ezen Felséges vérből származott személyeknek nevezetes özsze-ke-léseket. — A' házassági *Acta*, az *Orosz Császár* által is subscribáltatva, a' Pé-tersburgi Archivumba fog le-tétettetni.

Admirál *Uschakow* azt írja *Corfu*' szigetéről a' Pétersburgi Udvarhoz, hogy ő egy *Orosz* Fre-gátot *Belli* nevü Kapitánynak vezérlése alatt *Brundusi* felé el-küldvén, ez itt egy *Trabecoul* nevü 8 ágyus Frantzia hajót el-fogott. Egy Hadnagy és 27 katonák voltak rajta. Ennek a' hajónak a' volt tzielja, hogy *Lefant* nevü Fran-tzia Oberstlieutenántot *Anconából* fel-vévén, *Bo-naparté*hoz vigye izenetekkel és rendeletek-ke-l. —

Az *Orosz* Artikulus alatt a' *Bétsi* Udvari ujj-ságban olvastatik egyebek között, a' következő tudósítás is: —

„A' Frantziáknak valósággal a' volt a' *Sárdinai* Királynak ezen szigetre való által-evezésekor a' tzelezések, hogy ő Felségét, akár mely igen bátorságossá tette volt is a' Nagy Nemzet, a' *Corsárok'* (tengeri rablók') kezébe szolgáltatása. Mint a' *Pétersburgi* tudósítások bizonyítják, ő *Sárdinai* Felsege egy *Nelson*hoz írott levelében arról tett bizonytságot, hogy a' maga szerentsés által-juthatását, a' *Minotaurus'* és *Terpsichore* nevü Anglus hajók' vezérjeiknek közöni, a' kik ő Felségét *Livornó*tól el késérték. Ezen által-evezés alatt t. i. tizennégy Frantzia rabló-hajók a' Királlyal véletlenül szembe találkoztak, a' kikre egészfzen gyanitható-képpen az vólt bizattatva, hogy azon hajót, a' melyenn a' Király ült, el-vegyék, és *Corsikába* vigyék. Egy a' rabló hajók között egészfzen melléje is közelített volt a' Királyi hajónak, és néhányszor meg-fordult körülette, a' midönn ekkor öltán a' *Terpsichore* nevü Anglus Fregát is, a' rabló hajónak úgy neki evezett, és oly módra melléje tsapott, hogy ez azonnal el-süjvedett, és a' rajta lévő 200 emberek között még tsak egy is meg nem menekedett.

Elegyas Levelek.

Turin, 26. Jun. — „A' *Turini* volt Frantzia Komendáns *Fiorella*, a' ki 22-dikben az Auszriaiakkal kapitulált, 23-dikban egész Generál-Stáb-jával és alatta lévő tizti tereggel együtt, a' Capitulatzió' ereje szerént Német Ország felé útnak indúlt. — „A' Piemonti el-széledve vólt Királyi Regementekből, már 10 Batalionok gyülekeztek ismét özfze, és öltöztek fegyverbe. Közök vagynak *Christ* és *Brempt* nevü két *Helvétus* Regementek is, a' kik a' Frantziáknak *Piemontba* való bé-ütésekkör, Királyi Iszolgálatban voltak. Már most mind ezek is az *Orosz* és *Aus-*

triai seregekhez tsatólják magokat, 's már néhány Batalionok útnak is indultak *Susa* felé.

Frankfurt 4. Jul. — „*Hámburgban* azt akarják tudni, hogy a' *Cronstadtti* kikötő helyben, 100 transport *Orosz* hajók állanak készen, a' melyek 6 *Linea* hajóknak védelme alatt 40 ezer *Orosz* katonákat fognak onnét által szállítani, abba az Országba, a' melyet könnyű ki találni.“ — Nem kell találgatni, mert más levelek nyilván *Hollandiát* nevezik. — Ez a' 40 ezer *Orosz* katona, a' minap említett 20 ezer *Anglusokkal* együtt, 60 ezer ember.

* * *

A' ménykö által meg üttetett emberrel való bánásnak módjáról.

A' ménykö által meg üttetett emberben hirtelen támadt nagy meg rázás, egyszeriben megtompítja a' nervusoknak, avagy éltető ereknek erejeket, el annyira, hogy sokszor minden érzékenység nélkül düll az ember a' földre. — *A' gyengébb ményköütés* tsak a' magános tagokat foszja meg érzékenységeiktől; gyakran olly ájulásba esik az ember, mellyben külömbkülömbféle vizontagságok érdeklík agya velejét; sokszor az erei is meg szakadoznak, 's fenés fókók tamadnak a' testén, kiváltképen ha szoros köntösben vólt fel öltözve — Minthogy tsak a' köntös és a' testnek felső része közt szokott a' ménykö által menni, ritkan ejt azon mély sebet. — *A' ménykö* által meg üttetett ember.

I. *Mingyárt* a' történet után vitetteffék a' szabad levegő égre, gyakorta lotsoltassék, 's öntetteffék meg hideg vizzel, fuvattassék levegő a' torkába, tartassék *Szalmiak* spiritus az orra alá, ts ppentessen abból egynéhány tseppetske a' nyelverre. és vagy szaraz ruhával, vagy szelzes elz-

közökkel (spiritusokkal) dörgöltették meg keményen a' teste. — Egy szóval, mindent, a' mi az éltető ereknek (nervusoknak) erejét pizkálja, és a' mi a' vízbe fulladt embernek meg elevenítésére alkalmas, el kell vele követni. — Erettsak akkor kell rajta nyitni, a' midőn nyilván láthatni ábrázatjának színéből és dobogóérének illetéséből, hogy nagyon meg gyüllött a' vér a' fejében.

2. A' földbe való fürösztés igen hasznos ezen esetben, a' melly ekképen szokott végbe viteződni: Hirtelen egy gödröt kell ásni, 's a' ménykő által meg üttetett embert abba hanyatt bétenni, de úgy, hogy fellyebb legyen a' feje és dereka, mint alsó részei; takartassék bé az egész teste, az ábrázatján kívül, egy fertály magasságnira földel, 's hágyattassék azon állapotban, egy 's két, sőt több óráig is. Szüntelen lotsoltassék az ábrázata vízzel, sok példák bizonyították, hogy ezen mód által is meg lehetett a' ménykő által meg üttetett embert eleveníteni.

3. Hogyha fel ébred az illy ember, tétettség az ágyba, dörgöltették a' teste etzettel szorgalmasan, 's adattassék nékie vízzel elegyített etzet italul.

4. Valamint a' meg elevenítettett, úgy a' hirtelen meg nem holt emberek is, sokáig szorongattatást, nyughatatlanfágot, fájdalmakat 's egetést éreznek testeknek némely tagjaiban, érzékenységeik meg tompúl, és olyanak, mint a' minémük az electrizálás után szoktak lenni, de a' hosszas nyugodalom, a' bor, és más erősítő eszközökkel való élés által, lassan lassan vissza szereztetik előbbi egészségek.

A' ménykő ütésnek él kerülésére szükség a' következő hasznos regulákat meg tartani:

1. A' menydörges közben, vagy alatt, magas szobában kell lenni, és a' faltól, kamentzétől, kályhától, 's kiváltképen a' konyhától, kemény-

től, 's olly helyektől, a' hol vass vagy on, távol állani, nem kell a' földre, hanem az ágyra fekünni, és vagy kanapéra, vagy székre ülni.

2. Az olly házban, a' mellybe már egyfzer a' ménykő bé ütött, el kell azon helyet kerülni, a' hol a' bé ütött. — Pinczébe menni, az utzán a' házak, vagy a' házak kapni és ajtai alá állani, a' hová tudnillik a' házak héjairól le rohanó effővel együtt, gyakran a' ménykő is le szokott húlni, igen veszedelmes vólna.

3. A' templomokban azon helytől, a' hol a' torony áll, az orgonától, és a' hol valamelly drót függ, el kell távozni.

4. A' mezőn semmi élő fa alá nem kell állani, hanem leg alább 15—20 lépésnire attál távol menni. — A' patakok, folyóvizek és tók mellett való állás is veszedelmes.

5. A' ki olyankor lóháton vagy on és utaz szállyon le lováról, kösse azt meg valahol, 's távolyka mennyen attól el. Fedeletlen kotsiban ülni és utazni veszedelmes, fedelésben ülni nem árt, de utazni abban is veszedelmes.

6. Végtére arra kell vigyázni, merre megyen a' terhes és villámló felleget, 's akkor hasmánt a' földre fekünni, de úgy, hogy a' földre fekütt ember és terhes fellegek közt egy kis dombotska vagy tetötske legyen, de ehez sem kell közöbiteni.

VII. A' halva születni láttatott tsetsemökkel való bánásnak módjáról.

Leg könnyebb az illy tsetsemöket meg eleveníteni. Lány fejek koponyájoknak ölzve szorittatása, a' köldök sinorjának nyakaik körül való ölzve tsavaródása, a' szájjaikban és tüdőikben lévő vastag nyál szoktak árnyékos halálok-
nak, avagy halva születéseknek közönséges okai lenni. Arra való nézve:

1. Oldattassék le a' nyakaikra tsavarodott köldök finor, 's igazitassék meg gyenge törölgetes és nyomás által koponyájok.

2) Hogyha igen veres és kék az ábrázatjok, botsatassék ki egy 's két kalán vér köldök finorjaikon: hogyha pedig halaván az ábrázattjok és testek, halasztassék egy kevellé a' köldök finornak el metzetése 's által köttetése; ellenben ha a' gyermek tartó a' szülő asszonytól már elment, nem kell a' kised köldök finorjának által kötésével késni.

3. Fuvattassék egynéhányszor tüdőikbe levegő, egyszersmind, mellyek, hasok és hátok gyengen dörgöltessenek meg. — Botsatassék mellyeikre magas helyről hideg víz, a' melly dörgöltésék arra gyengén a' kezzel. E' kettőnél alkalmasabb eszköz nints a' halva születni láttatott kisedeknek meg elevenítésekre, kivált ha a' szájaikba fuvatott levegő semmit sem használna.

4. Hogyha valamelly érzékenység tapasztaltatik benne, takartassanak bé meleg ruhákba; de ha semmi jele nints meg elevenedéseknek, egynéhány szempillantás mulva ujjobban botsatassék magasról mellyekre friss víz, 's azután füröztessenek meg lágy meleg vízben. Az erős spiritusoknak orraik alá való tartása és szagoltatása nemcsak semmit nem használ, sőt egyszeriben meg öli a' született gyenge tsetsemőket.

5. Meg elevenedéseknek első jelei ajakaiknak meg pirosodása, szemeiknek, szemfedeleiknek, mellyeiknek, és vállaiknak gyenge megmozdulások szokott lenni. Mihelyt ezen jelek közül valamellyik tapasztaltatik, azonnal dörgöltessék gyengen a' testek, mosatassanak meg meleg borral, takartassanak bé vagy meleg borral, vagy kámfor spiritussal meg nedvesített ruhákba, tétessenek vagy borral, vagy égett borral elegyített fürdőbe, 's adattassék nekik szagos füvekből készült thea italul.

6. Hogyha nehezen lélegzenek, vizsgáltaffék meg szorgalmatossan, ha nintsen e' vagy szájokban, vagy gégejékben vastag nyál; ha nagyon, vétetteflek a' ki olajba mártott tolluval, 's adattassék nékiek egy kaffé kalán tengeri veres hagymából készített etzetes tzipere (Oxymel-Squilliticum).

Hasonló vagy ezen eszközökkel kell a' vi-gyazatlan anyák és dajkák által meg nyomatott kisdedet is meg eleveníteni igyekezni, és leg elsőben is ölzve nyomatott tagjait gyenge szorítás és simogatás által helyre hozni, azután ábrázatját és mellyet hideg vizzel meg önteni, testét meleg kámfor spiritussal meg nedvesítetett meleg ruhába takarni, és egynéhányszor levegőt szájába fuvni, vagy tsupa szájjal, vagy, a' mint már ennekelötte meg jegyzettük, valamelly tsötske által.

* * *

A' múlt fél esztendőbeli Erd. Olvasóink közül egynéhányan azon panaszolkodtak hozzánk intézett betses leveleikben, hogy nem minden darabjait vehették a' Magy. Kurirnak. — Mi minden posta napon, minden Erd. Olvasóinknak rendessen meg szoktuk ujság darabjaikat küldeni; és így másutt kell annak az okát keresni. A' melly darabokat ismét meg küldhetünk, azokkal szívesen szolgálunk, a' mellyeket pedig meg nem küldünk, azokból még tsak egy darabotska sem találtatik kezünk közt.